

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto V - Cena 15 lir - 10 jugolir - 2.50 din

TRST torek 5. aprila 1949

Postnina plačana v gotovini
Spedizione in abbon. postale

Stev. 80 (1170)

Novinarska čast Vidalijevih urednikov

Lik demokratičnega novinarja označuje poteze, ki ga strogo ločijo od vseh ostalih novinarjev. Vloga, ki jo demokratični tisk opravi v sodobni družbi, nalaga demokratičnemu novinarju še posebej dolžnost in zahteva od njega poostren čut odgovornosti do objektivne resnice. Čim zapusti to najtrdnjejšo oporo celotnega demokratičnega gibanja, mora nujno zapustiti zavestnemu potvarjanju dejstev, kar ga uvršča med razredne sovražnike vsega delovnega ljudstva.

Kmalu bo minilo leto dni, odkar se je demokratični tisk znašel pred tako imenovanim jugoslovanskim vprašanjem. To vprašanje je sprožila znana razprava Informacijskega urada. Vprašanje je sicer sprožilo, a ga do danes še ni rešilo. Skoro leto dni se, danes z večjo, jutri z manjšo ostrino ponavljajo trditve in obtožbe vsebovane v omenjeni resoluciji, a do danes se še ni pristopilo k stvarni in objektivni obravnavi; posameznih točk, tako da bi vsak še tako potrpečljiv čitatelj lahko ušel, zakaj v bistvu gre in kdo ima prav. In kljub temu, da bi to bila najbolj enostavna in najbolj poštena pot, se nekateri demokratični listi, te poti poštenega in objektivnega utemeljevanja resolucije trdnjavito izogibajo in namerno točko, kot hudje križal. Resolucija je postala gorila, ki zadeva tvoj hrbet, tvoj golob; nikakor pa ne sme imeti nobene zveze s tvojo pametjo.

To je sicer smešno, a je tako. Jugoslovansko vprašanje pa je stvarnost, ki je ni mogoče opravičiti z batinami. Če je resolucija v skorajšnjem letu svojega obstoja ostala brez razvoja (kar je po vsem nerazumljivo), je jugoslovanski odgovor nanjo danes že celotna literatura, ki še vedno čaka odgovora in objektivne kritike. Na vse te argumente niso kritiki do danes odgovorili nič, ampak trdnjavito ponavljajo stare obtožbe, kvečjemu dobivajo še nove, prav tako brez vsake utemeljitve, kakor vse prejšnje.

Zakaj vse to? Mi tega ne vemo. V odgovor korist? V korist kogar koli; prav gotovo pa ne v korist svetovnega demokratičnega gibanja. Nam, ki živimo v Trstu, kjer si je metode ideološkega pretepanja prilastila Vidalijeva frakcijska skupina, so te metode znane predvsem iz njihovega glasila, kjer jih more zasledovati vsakdo, ki ga čita. Kakšne posledice ima ta njihova metoda potvarjanja objektivne resnice za tržaško demokratično gibanje je itak znano. Zabeležili smo že celotno resolucijo in laži Vidalijevega glasila; zabeležiti vse nam

je bilo nemogoče, ker imamo tudi drugo, bolj koristno delo. A tudi na tiste, ki smo jih zabeležili, nismo dobili odgovora. Na vse naše argumente so odgovarjali in odgovarjali le s poskami in batinami. Tudi njim je resolucija le palica, s katero so temu in onemu antifašističnemu borcu razbili glavo, hkrati pa so razbili enotnost tržaškega demokratičnega gibanja in ga trenutno onemogočili za konkretno protimperialistično borbo.

Vrsti sistematičnih potvorb in laži, ki jih Vidalijevi glasili ali Laboratorij in Delovni širita med svoje čitatelje, naj navedemo le najnovejše. V svoji zadnji številki prinosa Delo na tretji strani članek pod naslovom »Beograjski izdajci izražajo obtožbo ZSSR«. Članek skuša obrniti smisel Beličevih besed tako, da bi imela tak prizvok, kakor si ga oni želijo. A pri vsem tem pa zmanjša število v članku pojasnila, zakaj so nad prvim naslovom postavili še drugega, ki s člankom nima nobene zveze: »Vojni hujskači Babiš na stališču imperialističnega borbo.«

Vedraji »ali Laboratorij« pri nasa čez tri stolpe Titove »prijaznanje« na Brionskih otokih: »Nismo hoteli odpraviti bogatih kmetov na delo.« Kaj je dejanska rekel maršal Tito? Celotni stavek se glasi: »Dobro veste, kako delamo. V prvi vrsti podpiramo in pomagamo revnim kmetom; nudimo sredstvom kmetu možnost, da modernizira svoje kmetijske podjetje, in nismo usmerili naših naporov na takojšnje uničenje bogatašev na delu, ker bi to bila neumnost. Potrebujemo žito in vse, da pri nas imajo imoviti kmetje velike delo, ki jih je treba posejati z žitom, koruzo in vsemi drugimi pridelki, ki so nam potrebni. Nismo jih zato hoteli uničiti od danes na jutri, pač pa smo jim preprečili, da bi izkoristili drugo delovno silo, da bi obogatili na škodo drugih, ker časi so se menjali za tiste, ki ne delajo, dočim je prišel čas za tiste, ki delajo z lastnimi rokami.«

In še marsikaj drugega je to. Tito povedal o politiki nove Jugoslavije do bogatega kmeta. Vse to lahko citate o nedeljski številki našega dnevnika. »ali Laboratorij« pa potvrdja in laže in se smeji. Resolucija ni očitala Titovi kritiki, da ne odpraviti bogatih kmetov, ampak da jih hoče odpraviti prebrito (misli smo, da uredniki Vidalijevega glasila znajo vsaj resolucijo na pamet; sedaj pa vidimo, da so celo za to premalo verni in, v svoji vnemi do potvarjanja, potvarjajo celo resolucijo samo!). Tudi iz tega je razvidno, da pri njih ni šlo in ne gre za resolucijo, ampak da jim je glavni cilj klevetanje in blatenje nove Jugoslavije.

Ne „pietosa iniziativa“ ampak volivna špekulacija

»Una pietosa iniziativa del comune di Trieste«, tako je označil učečarji klerikalni »Giornale« sklep predstavnikov tukajšnjih sovinskih strank v okviru občinskega odbora, da na občinske stroške začne brskati po neki jami v Bazovici in da nabrane kosti pokopajo na tržaškem pokopališču. Potem ko se je pisun do vseh podrobnosti celo z metrom premeril — izračunane seveda v običajnem uredništvu časopisa — razpisal o vsem tem, kaj naj

bi bilo v jami (nekako tisoč in še več trupel), je prišel do zaključka, ki popolnoma odkriva vsu moralo plat in mikljenje ljudi, ki pijejo v teh časopisih. Potem ko je pisun prišel do lase staro že toliko ogledano kost, da so brzdavemo v jami trupla Italijanov, ki so bili pobiti na podlagi obsojnih sodišč v rokah smradu, se je prav nesramno premudril poklicati na dan še žalostno z dokazi dogodno in pred sodiščem opoznati figuro agenta Fabiana, člana Collottijeve zločinske tope, ki je s svojimi grozodejstvi izvrženim nad našim ljudstvom dosegla pač to, da je ljudska oblast prišla nekaj, na žalost samo nekaj, tih zveri v človeški podobi in jim prisodila zaslužen kazen.

Pisun si danes drzne pisariti in trditi, da je bil Fabian nesrečna žrtev. Prav gotovo si bo v kratkem še drznil napisati, da so bila zločinska dejanja teh izmečkov človeške družbe nad našim narodom čisto poštna in morda je v slogu erasmov pravice zakonita zgodba. Morda je spal na ušesih, ko so pred sodniki, v sodni dvorani, odmevali opis fašističnih grozodejstev in trpljenja nesrečne ljudstva, ki je zagrelo le to, da je hotelo svobodno in v borbi zanj žrtvovati vse, kar je imelo. Kje so bili tedaj kvalificirani novinarji od »Giornale« in podobnih glasil tukajšnje »Glavice«, ko se je na njih tleh, odigrala borba proti nacifasizmu? Kje so bili sodniki, ki so danes te besede sodili in jih še sodijo?

Kaj pomeni črna ta pietosa iniziativa za vsak demokrat prav dobro ve. Blizajo se volitve, še malo nas loči od njih. Zato je treba pripraviti vdašje, ki bo ugodno za vse protiljudske sile.

Policija in sodišča s tožili in sodniki si dajejo opravka, da kar najbolj trdo sodijo borbe za svobodo, da čimbolj blatio narodno osvobodilno borbo. Trdijo reži se je sedaj javno pridružil tržaška občina. Z denarjem nas vseh in to ne samo »legitimni« mešanost, temveč tudi nas demokratov, bo začela stikati za kostmi kolaboracionistov in nemških vojakov ubitih med borbami za osvoboditev Trsta prve dni maja.

Zato je vsaka pietosa iniziativa navadna volivna špekulacija za podganje narodnostne mrje ter rehabilitacije vseh mogočih kolaboracionistov in fašistov.

In na to pietosno idejo se prišli slučajno danes, štiri leta po končani vojni, medtem ko se v teh štirih letih niso niti enkrat spomnili, da bi se dostojno oddolžili nemi žrtvam, ki so padle v borbi proti nacifasizmu!

O PROTI LJUDSKIH političnih skupinah

Ze takoj ob prvih začetkih snovanja SLOVANSKO-ITALIJANSKE LJUDSKE FRONTE je bilo jasno, da se bodo tukajšnje realci in realci s pas silo vanjo zagnale ter pri tem izrabile vsako vrstne stare in nove sovinstištne fraze, ki naj bi jim naše ljudstvo nasledilo. Pri tem se v ničemer ne razlikuje »gijuntas italijanskih nacionalističnih strank od slovenskih dolarskih demokratov in njihovega glasila. Medtem ko je »gijuntas« izdala večeraj proglas, ki z geslom borbe proti določam mirovne pogodbe poziva na borbo proti demokratičnemu gibanju v Italiji, se slovensko dolarsko in begunsko glasilo z neverjetno prikrajšitvijo in nesramno podlostjo norčuje iz edino možne politične linije, ki lahko dovede do končne pomiritve med obema narodnostmi pri nas ter do resnične narodnostne enakopravnosti, ki je prvi pogoj za doseg zmag tržaških demokratov množice.

Ta politična linija je linija slovensko-italijanske bratstva, ki jo na naših osnovi konkretno izražajo predstavništvo vseh tržaških množičnih demokratičnih organizacij v okviru Slovansko-italijanske ljudske fronte. In prav to bratstvo, brez katerega je borba naših delovnih množic nemogoča, predstavlja za celotno tržaško reakcijo glavno točko njenih napadov. Zato ni nobeno čudo, da so imperialistični prav predstavnikom te reakcije dali v roke (čeprav samo omejeno) civilno oblast in da prav s to reakcijo direktno manevrirajo, da bi vzpostavili bišni režim političnega, gospodarskega in narodnostnega zatiranja delovnega ljudstva. Glavna in najmočnejša skupina v tržaški reakciji je brez dvoma tako imenovana »krščansko-demokratska« stranka, ki jo sestavljajo predstavniki tržaškega kapitalističnega monopola in njegovi klienti, višji državni funkcionarji ter cerkveni dostojanstveniki. To stranko pa podpirajo tudi uradniški funkcionarji, med njimi precejšnje mase nižjih, zlasti tistih, ki jih je v njihova mesta postavil pokojni fašistični režim in na katere so prišli z vseh vetrov Italije. Ta stranka je glavni pobornik revizionistične politike italijanskega imperia-

lizma, ki se danes v Trstu praktično izživlja v politiki gospodarstvenega in političnega povezovanja nase come na Italijo. Med njene glavne naloge pa spada reakcionarna gonja proti coni B in proti novojugoslaviji, hkrati pa je glavni stebel protikomunistične in protijugoslovske propagande vsu tukajšnje reakcije. Njen glavni cilj pa je vzpostavitev klerofašistične diktature.

Okrog te stranke pa so z leve in z desne razpostajljene ostale nič manj reakcionarne in sovinstištne, pa tudi bolj ali manj fašistične stranke manjšega pomena, vsaka od njih kot izraz posameznih buržoaznih tržaških italijanskih buržoazije, ki se med seboj potegujejo za večji ali manjši delež oblastniških položajev, ki jim jih nudijo tukajšnji imperialistični predstavniki. To so: liberalna stranka tropecov in industrialcev ter nekateri intelektualci napevanih na tradicije stare eladajke tržaške sovinstištne buržoazije; dalje razne skupine odkrito fašističnih in neofašističnih strank, ki z liberalno stranko tvorijo tako imenovano desno krilo tržaške reakcije. Reakcionarna »elivica« pa je sestavljena iz tako imenovane socialistične stranke ter republikanske akcijske stranke, ki jima je glasilo znani tržaški popularni »La Voce libera«. V prvi je nekaj uradnikov, od delavstva pa tako imenovana »delavska« stranka, v drugi pa nekaj intelektualcev, uradnikov in študentov. Bita oznaka obeh pa je, da sta zvesto in trdno v službi imperialističnega in antikomunističnega, hkrati pa strupeno nacionalističnega in protijugoslovskega poretja. Vse svoje protiljudske poretje pa prikrivata zelo čisto z demokratskimi demokratičnimi in socialističnimi frazami.

Vsa vseh teh omenjenih strank pa se imajo »gijuntas italijanske« predstavljati glavno postavko pri manevriranju imperialistov proti tukajšnjemu demokratičnemu gibanju.

Za razbijanje enotnih strnjnih vrst tukajšnjega slovenskega življa, mogoče neznatne skupnice slovenske buržoazije znano dolarsko zverijo tisto, kar je italijanska »gijuntas« zdeske domaljuje, da je na vseh nekaterih novih pristaveh po močnem sporu v tukajšnjem de- je »gijuntas«, ki ji ne more prav noben Slovenec nasadi, vedno bolj odkar je na svoje povezane zlasti klicati vrhove »gijuntinih« prav- samo po sebi odbija vsakega po- stenegega Slovenca.

Omenimo naj še independentiste, ki so se očiščili zlasti po ustanovitvi Tržaškega ozemlja s podpisom mirovne pogodbe kakor tudi s sporom v demokratičnem gibanju, pa tudi zaradi nekega posled- nega stališča v svojih zahtevah za spoštovanje mirovne pogodbe. Vendar pa obstaja pri njih nevarnost, da postane njihovo gibanje ugod- na tla za razvoj agenture imperia-

Hinavske besede ne morejo nikogar prevarati V WASHINGTONU SO PODPISALI ZA VOJNO

Sovjetska protestna nota norveski in danski vladi - Vse napredne sile sveta pozdravljajo železno logiko sovjetske spomenice, ki je zadala hud udarec sovražnikom miru - Podpis na paktu ne obvezuje ljudstva, ki ne bo šlo v vojno za interese ameriških milijonarjev

WASHINGTON, 4. — Danes so zunanji ministri 12 držav podpisali atlantski pakt.

Pred podpisom je Truman v kratkem govoru ponovno zatrjeval, da gre za obrambni pakt, ki da je v skladu z ustanovno listino OZN. Nato je govoril ameriški zunanji minister Dean Acheson, ki je kakor v vseh svojih dosedanjih izjavah zatrjeval, da je pakt orodje za obrambo proti napadu, sli hkrati pripravlja potrebna »vojaška sredstva«.

Sledile so druga za drugo izjave ostalih zunanjih ministrov.

Vsi so zopet ponovili, kar smo do sedaj že večkrat slišali, t. j. da je pakt obrambnega značaja, ki da bo utrđil mir, ter da je v skladu z listino OZN. Francoski zunanji minister Schumann je pripomnil, da je bila Francija v 70 letih trikrat napadena. Seveda ni pri tem omenil, da pakt niti ne preprečuje možnosti nemškega napada, zaradi katerega je Francija, trpela. Belgijski zunanji minister Spaak je dejal med drugim, da predstavlja pakt dokaz zaupanja v usodo zahodne civilizacije. O zahodni civilizaciji pa je med govoril tudi Goebbels.

Norveški zunanji minister pa je zatrjeval, da je Norveška vstopila v pakt, ker Združeni narodi ne morejo nuditi ne Norveški ne drugim državam zaščitene varnosti. Seveda je pozabil povedati, da je temu tako, ker tako Norveška vlada kakor vlade vseh ostalih ameriških sate- litskih držav podpirajo v OZN ameriško imperialistično politiko.

Italijanski zunanji minister Sforza pa je pakt primerjal angleški »Magna carta«. Sicer pa so dovolj jasne besede kanadskega zunanjega ministra Pearsona, ki je dejal: »Ta pogodba ni navadna Maginotova linija, pač pa predstavlja izhodno točko, s katere bomo sprožili nov napad proti vsem silam zla, ki bi hoteli ustaviti pot pravičnosti in miru«. Jasno, da predstavlja za vojne hujskače napredne de- mokratične množice sveta s So- vjetsko zvezo na čelu zlo, ker bodo te sile prej ali slej strle vse vojne hujskače.

In k ceremoniji za podpis tega napadalnega pakta so podpisniki izjavljali povabilo tudi predstavnikom Sovjetske zveze in držav ljudske demokracije, ki pa se seveda vabilu niso odzvali.

Sovjetska vlada je danes po svoji diplomatskih predstavnikih izročila protestno noto norveškemu in danskemu zunanjemu ministru proti vstopu v atlantski pakt, ita-

bodo prispevala k dvigu življenjske ravni delavstva.

Na zagrebemskem zborovanju je govoril član CK Hrvatske Marko Belinčič. Za njim pa je v imenu »novega odbora Ljudske fronte« govoril Miha Spiljak o uspehih pripravljanih del na raznih grad- bišnih delih. Nato so navzoči z navduš- njem odobrili brzojavko maršalu Titu, ki pravi med drugim: 145 ti- soč članov delovnih brigad, vklju- čenih v 450 brigad zagrebške Ljud- ske fronte, zbrani na slovesnem zborovanju, izražajo svojo voljo, da bodo izvršili naloge letnega na- karta zagrebške Ljudske fronte v okviru petletke.

Dopisnik turškega lista »Tan« je Husni Zaim izjavil, da postavlja na prvo mesto prijateljstvo s Turčijo. Se pred udarom sem se sporazumel s turškim ministrom, je dejal Zaim, da pošljem sirjske častnike v Tur- cijo na vojaško akademijo. Pred- sednik republike, ki sem ga dal aretirati, se je temu oprl in tako tudi vojni minister. Sedaj bom po- vabil turško vojaško mislo, da bo v pripravi na veliko vojno in da sta Sirija in Iran, ki sta v zaledju, tudi močna. Iz tega vzroka bom poslal vse komuniste v koncentracijske taborišča. Prejšnja vlada je bila se- stavljena iz izdajalcev in sokrivcev komunistov. Pripomnil je, da bodo volitve v Siriji v dveh mesecih. Glede Libanona je dejal, da bo v primeru, da bo Libanon še nadalje poddal egiptovski novinarje, naj na- padajo novo sirjsko vlado, poslal Libanonu ultimatum in zažugal s prekinitvijo diplomatskih odnosov.

Četrta obletnica osvoboditve Madžarske

BUDIMPEŠTA, 4. — Danes so po vsej državi proslavili četrto oblet- nico popolne osvoboditve Madžar- ske po Rdeči armadi. V Budim- pešti je bila glavna proslava pred grobnico sovjetskih vojakov ob navzočnosti članov vlade, diplo- matskega zbora in številne mno- žice.

MOSKVA — Agencija Tass spo- roča, da je kongres britanskih »Trade Unions« odklonil sovjetski poziv, naj pošlje svoje predstavnike na kongres sovjetskih sindika- tov, ki bo 19. aprila.

NOVI SAD — Od 6. do 8. julija bo v Novem Sadu drugi kongres sindikata kmetijskih delavcev Ju- goslavije.

„Rdeča zvezda“ v Franciji in Ivici

BEOGRAD, 4. — Nogometno mo- stvo »Rdeča zvezda« odpotuje 12. t. m. v Francijo in Svico. V Fran- ciji bo igrala s »Stade Rennese« v Rennesu in s »Stade Francaise« v Red Stars v Parizu. V Svici pa bo odigrala šest tekem v raznih mestih.

CLAUDE MORGAN IN ANDRE WURMSER, PREDSTAVNIKA TOŽENE STRANKE LES LETTRES FRANÇAISES.

lijski vladi pa je izročila prepis spomenice, ki se nanaša na pakt. Moskovski radio je v nedeljo od- daljal komentar Linenkega, ki ta- udarja, da napredna javnost vsega sveta pozdravlja železno in prepi- sevalno logiko sovjetske spomenice, ki je zadala hud udarec sovražni- kom miru. Avtorji pakta pa ne mo- rejo drugače odgovoriti nego z brezsmiselnimi klevetami proti So- vjetski zvezi. Toda te hinavske besede ne morejo nikogar preva- rati.

Podpredsednik britanske komu- nistične partije Palme Dutt je izja- vil, da podpis, ki ga je Bevin po- stavil na atlantski pakt, na noben način ne obvezuje delavskega raz- reda Velike Britanije. Britanski delavci ne bodo dovolili, da bi jih uporabljali kot šahovske figure za vojno proti socialistični Evropi v interesu ameriških milijonarjev.

Danes se je v Parizu sestal od- bor za prijateljstvo med Francijo in Sovjetsko zvezo ter je ostro ob- sodil atlantski napadalski pakt. Skle- nil je še povečati borbo za mir in napore, da bo svetovni kongres mi- ru čim bolj uspel.

Tudi berlinski župan Ebert je na javnem zborovanju dejal, da župan zahodnega Berlina ponuja Ameri- čanom zahodne berlinske sektorje

Sovietski protest proti spremembi zahodnih nemških meja

PARIZ, 4. — »Tass« javlja, da je sovjetska vlada izročila pro- testno noto britanski vladi proti spremembi nemških meja na zaho- dno. Protestno noto je v Londonu izročil sovjetski poslanik Zarubin.

Husni Zaim orodje anglo-ameriških imperialistov

DAMASK, 4. — Husni Zaim je po radiu izjavil, da je napravil držav- ni udar, zato da napravim konec anarhiji in korupciji. Dejal je, da bo posebno sodišče raziskovalo »zlorabe prejšnje klike na oblast«. Obsojbe bodo izvršene brez usmi- sljenja. Pripomnil je, da bodo še po- sebnemu nesmišljeno strli komuniste. Glede znanje politike je Husni Zaim izjavil, da ostane zvest nam- na, na podlagi katerih je bila ustanovljena arabska liga.

Dopisnik turškega lista »Tan« je Husni Zaim izjavil, da postavlja na prvo mesto prijateljstvo s Turčijo. Se pred udarom sem se sporazumel s turškim ministrom, je dejal Zaim, da pošljem sirjske častnike v Tur- cijo na vojaško akademijo. Pred- sednik republike, ki sem ga dal aretirati, se je temu oprl in tako tudi vojni minister. Sedaj bom po- vabil turško vojaško mislo, da bo v pripravi na veliko vojno in da sta Sirija in Iran, ki sta v zaledju, tudi močna. Iz tega vzroka bom poslal vse komuniste v koncentracijske taborišča. Prejšnja vlada je bila se- stavljena iz izdajalcev in sokrivcev komunistov. Pripomnil je, da bodo volitve v Siriji v dveh mesecih. Glede Libanona je dejal, da bo v primeru, da bo Libanon še nadalje poddal egiptovski novinarje, naj na- padajo novo sirjsko vlado, poslal Libanonu ultimatum in zažugal s prekinitvijo diplomatskih odnosov.

Četrta obletnica osvoboditve Madžarske

BUDIMPEŠTA, 4. — Danes so po vsej državi proslavili četrto oblet- nico popolne osvoboditve Madžar- ske po Rdeči armadi. V Budim- pešti je bila glavna proslava pred grobnico sovjetskih vojakov ob navzočnosti članov vlade, diplo- matskega zbora in številne mno- žice.

MOSKVA — Agencija Tass spo- roča, da je kongres britanskih »Trade Unions« odklonil sovjetski poziv, naj pošlje svoje predstavnike na kongres sovjetskih sindika- tov, ki bo 19. aprila.

NOVI SAD — Od 6. do 8. julija bo v Novem Sadu drugi kongres sindikata kmetijskih delavcev Ju- goslavije.

„Rdeča zvezda“ v Franciji in Ivici

BEOGRAD, 4. — Nogometno mo- stvo »Rdeča zvezda« odpotuje 12. t. m. v Francijo in Svico. V Fran- ciji bo igrala s »Stade Rennese« v Rennesu in s »Stade Francaise« v Red Stars v Parizu. V Svici pa bo odigrala šest tekem v raznih mestih.

Horthyjevi fašisti agenti madžarske vojske službe proti Jugoslaviji

NOVI SAD, 4. (Tanjug) — Danes se je pred ljudskim sodiščem v Novem Sadu začela razprava proti skupini ljudi, ki so obtoženi vojno- stava in ki so prišli v Jugoslavijo v drugi polovici lanskega leta iz Ma- džarske, da bi širili klevetniško pro- pagando, zbirali vojaške informaci- je ter zbirali jugoslovanske držav- ljane za madžarsko vojsko službo.

Današnja »Borba« poudarja, da so obtoženci dejansko Horthyjevi fašisti, ki jih sedanja madžarska vlada uporablja za širjenje propa- gandističnega materiala Informbro- ja proti Jugoslaviji in za vojno- stvo, proti njej. List objavlja fac- silne informacije, ki jo je objavil madžarski list »Del Magyaroraz« 11. aprila lanskega leta, iz kate- ga je razvidno, da sta 2 obtoženci na sedanjem procesu pripadala Horthyjevi fašistični skupini, ki so jo madžarske oblasti spravile pred sodišče pod obtožbo vojnostva v korist imperialističnih držav. Ta proces je bil v Szegedu in vsi obto- ženci so bili obsojeni na prisilno delo. Dva člana skupine, ki sta na Madžarskem vojnika za račun za- hodnih imperialistov, sta bila izpu- ščena na svobodo pred koncem kaz- ni. Prej pa sta podpisala obvezo, da bosta delala za madžarsko vojaško službo. Poslali so ju nato v Ju- goslavijo, da tam širita klevetniško propagando. V Jugoslaviji so ju are- tirali in sta danes med obtoženci na procesu v Novem Sadu.

Med ostalimi obtoženci sta dva navadna tihopata, druga dva sta bila na Madžarskem obsojena zara- di zločinov, eden pa v Jugoslaviji zaradi zločinskih dejanj.

Dva obtoženca sta se v zadnji vojni kot Horthyjeva vojsaka borila proti sovjetski armadi v Ukrajini in Belorusiji. Po vojni sta bila v zaporu zaradi zločinskih dejanj. Tudi ta dva sta podpisala izjavo, s katero se obvezujeta, da bosta dela- la za madžarsko vojsko službo, in so ju izpustili iz zapore pod pogojem, da oddela v Jugoslavijo s propagandističnim materialom. Agenti madžarske vojske službe so ju odpeljali z avtomobilom do jugoslovanske meje.

Med ostalimi obtoženci sta dva navadna tihopata, druga dva sta bila na Madžarskem obsojena zara- di zločinov, eden pa v Jugoslaviji zaradi zločinskih dejanj.

Dva obtoženca sta se v zadnji vojni kot Horthyjeva vojsaka borila proti sovjetski armadi v Ukrajini in Belorusiji. Po vojni sta bila v zaporu zaradi zločinskih dejanj. Tudi ta dva sta podpisala izjavo, s katero se obvezujeta, da bosta dela- la za madžarsko vojsko službo, in so ju izpustili iz zapore pod pogojem, da oddela v Jugoslavijo s propagandističnim materialom. Agenti madžarske vojske službe so ju odpeljali z avtomobilom do jugoslovanske meje.

Dva obtoženca sta se v zadnji vojni kot Horthyjeva vojsaka borila proti sovjetski armadi v Ukrajini in Belorusiji. Po vojni sta bila v zaporu zaradi zločinskih dejanj. Tudi ta dva sta podpisala izjavo, s katero se obvezujeta, da bosta dela- la za madžarsko vojsko službo, in so ju izpustili iz zapore pod pogojem, da oddela v Jugoslavijo s propagandističnim materialom. Agenti madžarske vojske službe so ju odpeljali z avtomobilom do jugoslovanske meje.

Dva obtoženca sta se v zadnji vojni kot Horthyjeva vojsaka borila proti sovjetski armadi v Ukrajini in Belorusiji. Po vojni sta bila v zaporu zaradi zločinskih dejanj. Tudi ta dva sta podpisala izjavo, s katero se obvezujeta, da bosta dela- la za madžarsko vojsko službo, in so ju izpustili iz zapore pod pogojem, da oddela v Jugoslavijo s propagandističnim materialom. Agenti madžarske vojske službe so ju odpeljali z avtomobilom do jugoslovanske meje.

Dva obtoženca sta se v zadnji vojni kot Horthyjeva vojsaka borila proti sovjetski armadi v Ukrajini in Belorusiji. Po vojni sta bila v zaporu zaradi zločinskih dejanj. Tudi ta dva sta podpisala izjavo, s katero se obvezujeta, da bosta dela- la za madžarsko vojsko službo, in so ju izpustili iz zapore pod pogojem, da oddela v Jugoslavijo s propagandističnim materialom. Agenti madžarske vojske službe so ju odpeljali z avtomobilom do jugoslovanske meje.

Dva obtoženca sta se v zadnji vojni kot Horthyjeva vojsaka borila proti sovjetski armadi v Ukrajini in Belorusiji. Po vojni sta bila v zaporu zaradi zločinskih dejanj. Tudi ta dva sta podpisala izjavo, s katero se obvezujeta, da bosta dela- la za madžarsko vojsko službo, in so ju izpustili iz zapore pod pogojem, da oddela v Jugoslavijo s propagandističnim materialom. Agenti madžarske vojske službe so ju odpeljali z avtomobilom do jugoslovanske meje.

Dva obtoženca sta se v zadnji vojni kot Horthyjeva vojsaka borila proti sovjetski armadi v Ukrajini in Belorusiji. Po vojni sta bila v zaporu zaradi zločinskih dejanj. Tudi ta dva sta podpisala izjavo, s katero se obvezujeta, da bosta dela- la za madžarsko vojsko službo, in so ju izpustili iz zapore pod pogojem, da oddela v Jugoslavijo s propagandističnim materialom. Agenti madžarske vojske službe so ju odpeljali z avtomobilom do jugoslovanske meje.

Dva obtoženca sta se v zadnji vojni kot Horthyjeva vojsaka borila proti sovjetski armadi v Ukrajini in Belorusiji. Po vojni sta bila v zaporu zaradi zločinskih dejanj. Tudi ta dva sta podpisala izjavo, s katero se obvezujeta, da bosta dela- la za madžarsko vojsko službo, in so ju izpustili iz zapore pod pogojem, da oddela v Jugoslavijo s propagandističnim materialom. Agenti madžarske vojske službe so ju odpeljali z avtomobilom do jugoslovanske meje.

Dva obtoženca sta se v zadnji vojni kot Horthyjeva vojsaka borila proti sovjetski armadi v Ukrajini in Belorusiji. Po vojni sta bila v zaporu zaradi zločinskih dejanj. Tudi ta dva sta podpisala izjavo, s katero se obvezujeta, da bosta dela- la za madžarsko vojsko službo, in so ju izpustili iz zapore pod pogojem, da oddela v Jugoslavijo s propagandističnim materialom. Agenti madžarske vojske službe so ju odpeljali z avtomobilom do jugoslovanske meje.

Dva obtoženca sta se v zadnji vojni kot Horthyjeva vojsaka borila proti sovjetski armadi v Ukrajini in Belorusiji. Po vojni sta bila v zaporu zaradi zločinskih dejanj. Tudi ta dva sta podpisala izjavo, s katero se obvezujeta, da bosta dela- la za madžarsko vojsko službo, in so ju izpustili iz zapore pod pogojem, da oddela v Jugoslavijo s propagandističnim materialom. Agenti madžarske vojske službe so ju odpeljali z avtomobilom do jugoslovanske meje.

Dva obtoženca sta se v zadnji vojni kot Horthyjeva vojsaka borila proti sovjetski armadi v Ukrajini in Belorusiji. Po vojni sta bila v zaporu zaradi zločinskih dejanj. Tudi ta dva sta podpisala izjavo, s katero se obvezujeta, da bosta dela- la za madžarsko vojsko službo, in so ju izpustili iz zapore pod pogojem, da oddela v Jugoslavijo s propagandističnim materialom. Agenti madžarske vojske službe so ju odpeljali z avtomobilom do jugoslovanske meje.

Dva obtoženca sta se v zadnji vojni kot Horthyjeva vojsaka borila proti sovjetski armadi v Ukrajini in Belorusiji. Po vojni sta bila v zaporu zaradi zločinskih dejanj. Tudi ta dva sta podpisala izjavo, s katero se obvezujeta, da bosta dela- la za madžarsko vojsko službo, in so ju izpustili iz zapore pod pogojem, da oddela v Jugoslavijo s propagandističnim materialom. Agenti madžarske vojske službe so ju odpeljali z avtomobilom do jugoslovanske meje.

Dva obtoženca sta se v zadnji vojni kot Horthyjeva vojsaka borila proti sovjetski armadi v Ukrajini in Belorusiji. Po vojni sta bila v zaporu zaradi zločinskih dejanj. Tudi ta dva sta podpisala izjavo, s katero se obvezujeta, da bosta dela- la za madžarsko vojsko službo, in so ju izpustili iz zapore pod pogojem, da oddela v Jugoslavijo s propagandističnim materialom. Agenti madžarske

„Studiso“ in trmasta statistika

V svojem članku z dne 19. marca je »Studioso« v tedniku »L'Emancipazione« popolnoma pozabil na svojo vlogo »učbenjaka« in je ubral ton, ki dokazuje, da je le on tisti, ki je na corteo di argomenti, pa si pomaga na pr. s takimi izjavami: «abbiamo dovuto che i prosci del Chirghisi o Tungusi, e omaggi di qualche altra consuetudine nobili schiatta rusa fra i quali, dicevi, sia molto diffuso il cognome di Simionov. Ubogiti čitatelji »L'Emancipazione« S kakšno obziral pod monotonost jih pitalo. In samo oni, ki čita le »L'Emancipazione« in tišči glavo v pesku, se ne zave, kakšno »accostazione« poži, ko je čital, da so Baraga, že in Simoni izvajali detetive »L'Emancipazione«.

Četudi je »Studioso« pred nami v privolitelnem položaju, da na odgovori ne doseže njegovih čitateljev, evendar bi moral zopet trmasti v obrambi nacela, kajti držimo se prav istega gesla, ki ga slučajno citira »L'Emancipazione« na isti strani, se ne roga naki trmi; namreč Leninovih besedi: «i fatti sono duri e testardi». Torej preidimo k dejstvu. V »L'Emancipazione« z dne 12. marca je »Studioso« objavil pod monotonost nasledovno »statistiko« slovenskih srednjih šol. Naslov članka se glasi: «Il pallone delle scuole medie slovene sgonfano dall'ago della statistica». Reči pa moramo, da se mu je čudovita igla skrivence in da je v študiranju in komentiranju statistike hude ali ne, hote zelo površen in netočen. V popolno zmoto pa »površnega« čitatelja lahko zapelje naštevane profesorjev na srednjih šolah, kjer sta v tabeli dva stolpca: po legendi naj bi v prvem stolpcu bili navedeni profesorji iz cone A in B; v drugem stolpcu pa jugoslovanski državljani. V resnici pa navaja »Studioso« v prvem stolpcu celotno število profesorjev, ki učijo na tej šoli. Toda »Studioso« se je prav slabo pogolobil v študij »člvestav«. Evo primera. V svoji statistiki navaja za dvoletno trgovsko strokovno šolo na Katinari kar štiri profesorje. Med njimi tudi Kateheta, ki ima na šoli le nekaj honorariranih ur, ter učiteljico Sanein Anamarjo, ki je nameščena na osnovni šoli na Katinari (glej »člvestav« stran 34) in ima gotovo v trgovski strokovni šoli le nekaj ur pouka tedensko. Ker se posebno ostro zaganja v slovensko učiteljsko, pogledimo se to statistiko. Da, resnično, »člvestav« našteje pri slovenskem učiteljskem poleg ravnatelja še 11 profesorjev. Toda enačutina in avtor »Studiosa« je pozabil povedati, da je večina teh profesorjev dodeljena tudi drugim šolam in da jih je on tako v statistiki štel dvakrat ali celo trikrat. Tako je Suhadolc-Simonovi Krasujski šteta kar trikrat (še na višji in na nižji gimnaziji); po dvakrat pa profesorji Kobil Vilma (nižja gim.), Kosić Jan (trgovska akademija), Šehar Viktor (višja gim.), Škerlj Alojzij (nižja trgovska), Tomažič Boris (trgovska akad.), Tominec Sonja (nižja trgovska), Velikonja Jože (nižja gim.) in Zaleske Anton (nižja gimnazija). Od vseh profesorjev na učiteljski sta bila točno dve, ki sta učila sočasno na tem zavodu in sta v »Studiosu« »statistiki« šteta samo enkrat. Tako je, gospod »Studioso! Zato pa naj si svoje priporočilo, naj se učimo računstva, zatakne lepo za kloboč, kajti »člvestav« »Primorski« zna bolje računati kot falsifikatorji »Studiosa«. Sicer pa se ne nameravamo preveriti, ali imajo vsi profesorji točno 24 ur pouka, ker »Studioso« ni zavidel kakemu posamezniku, ki ima ležajo službo, temveč zavidi slovenskemu ljudstvu njegove šole. Zaradi nekaterih profesorjev bi pač bilo škoda porabiti toliko papirja in črnila, kolikor ga je »L'Emancipazione« posvetila slovenski šoli v svojih treh zadnjih številkih, v katerih obsegajo vsi trije članki celih 9 kolon, kar znaša točno eno osmino vse površine treh zadnjih števil.

Toda povrnimo se k učiteljski. Sicer je tudi pri drugih šolah statistiko falsificiral (v Realni gimnaziji je navedel 87 namesto 124 dijakov, o nižji gimnaziji 558 namesto 580). Na učiteljski je bilo upisanih 31 in ne 26 dijakov. Če bi »Studioso«, ki je iskal v seznamu dijakov »jugoslovanske« državljane, bil bolj pregledat ta seznam, bi ugotovil, da je bilo na učiteljski tudi pet maturantov, ki v statistični tabeli niso navedeni. Število dijakov »sicer« ni bilo enako izmed tržških dnevnikov, ne glede na to, da je število učiteljskih močno naraslo v tekočem šolskem letu, ki je prvo redno za učiteljske, je obstoječa zaveza »Studiosa« »širokosti« »trdnosti« dovolj imeti »osnovne šole. Od kod naj bi v nesprotnem primeru dobili nov učiteljski naraščaj?

Poglejmo malo, kako »Studioso« priznanih 26 učiteljskih razporeja po državljanstvu: 66 provenjenega dalja Jugoslavija, 12 dalja zona A in B; sicer v realističnu »istitu« predeto 6 stato creato per solo 8 alunni di Trieste. »Studioso« oslanja te svoje trditve na navodbo rojstnega kraja. Toda zanj Bazoziola in Kontoveli ni Test. Na cenen način hote ustvariti v svojih čitateljih vtis, da se šola vzdržuje za osem (edicioti otto) dijakov, upravičence. In dijaki, ki so rojeni izven tržške občine, recimo v Maccojli ali Prečnuži, ti ne bi imeli pravice do šolanja? Kako pa je z italijanskimi dijaki, ki so rojeni v Italiji ali nabrekli občini ali na »Studioso« tudi tem oprekl pravico do šolanja v Trstu? Zanimali smo se za one, ki »provenjen« dalja Jugoslavija. Ugotovili smo, da je resnična jugoslovanska državljanka — begunka hči le ene dijakinja, od ostalih pa so bile tri rojene v primorskih krajih, ki

so pripadali anglo-ameriški okupaciji coni in jih je torej šolanje zateklo v Trstu ob priključitvi njihovih rojstnih krajev k Jugoslaviji. Omeniti pa moramo še dve omenjeni, ki sta resnično bili rojeni v Jugoslaviji (Ptuj in Daruvar), pa ju kar primere izdaja, da sta Tržščanki, najmanj toliko Tržščanki, kot oni italijanski dijak rojen v Trstu od staršev, ki so se sem preselili recimo iz Catanzara v tistem času, ko sta morala oboje gori omenjenih dijakov vletati fašističnega nasilja zapustiti svoj rodní Trst. To dejstvo bo »Studioso« hudo razburilo, ker namreč ometa njegovo teorijo o »italianisti« di Trieste.

»Studioso« se je razburil, pa je bilo očividno, kaj pa je drugače hote, da se obrni stanje ustvarjeno po fašizmu, če danes očita našim učiteljem, ki so bili prisiljeni zapustiti svoje kraje in se zateči v Jugoslavijo, da so se »spontaneamente« odpovedali italijanskemu državljanstvu in da so sedaj zaradi tega v »allegrance«. Le zaradi solidarnega anglo-ameriško-italijanskega tepanja mirovne pogodbe in statuta STO-a je močna še danes taka prdrnost.

V nekem našem članku smo navedli, da je v Jugoslaviji še 97 učiteljev in 52 profesorjev, ki so po rodu s Tržškega ozemlja. »Studioso« se razkorači v »Documenti alla mano« in na osnovi učiteljskega staleža iz leta 1922-23 nam hoče dokazati laž. Rečevče je zares vreden pomilovanja! Kot da ni po letu 1922-23 noben tržški Slovenec več dokončan učiteljska ali filozofske fakultete na univerziteti. Če se sklicuje še na »dokumente«, mu lahko povemo, da smo zgoraj število resnično ugotovili z »documenti alla mano« in da bi mu mogli navesti za vsakega učitelja in profesorja ime in vse moč podatke; pri profesorjih celo predmete, za katere so usposobljeni.

V devetih kolonah (to je cela stran »L'Emancipazione«) je »Studioso« navedel še mnogo netočnosti in potvorb, ki jim je neovrgljivi izvor sorodstvo do vsega slovenskega. Na vse te netočnosti res ne bomo odgovarjali. Ljudje pri »L'Emancipazione« so namreč nepopolni, zato vidijo sovsemizem v nas, četudi ga ne morejo dokazati z enim kamim dejstvom, (še očividno štiriletni šovinizem v coni B, bi morali navesti vsaj eno dejstvo, s katerim bi dokazali kratenje šolskih pravic italiskim Italijanom).

Samo še pojasnimo, ker niso »zamezili« pri »L'Emancipazione« našo napoved, da bodo »studiosini« pri tem listu prisiljeni obmolčeti. Saj ni potrebno, da iščete »srah« v »člvestav«. Tudi tržško ljudstvo se bo naveličalo »srah«-ke, ker želi živeti v miru, ki je prvi pogoj razvoja in prosperitete. Da pride do tega, da je res potrebno ukiniti neko svobodo, in »sicer« — svobodo laži. Takrat bo »sicer« morali »studiosini« od »L'Emancipazione« — umolkneti.

Upravni ukaz št. 16
TRST (PIO) — Upravni ukaz št. 16, ki je bil pred kratkim podpisan, določa naslednje teritorialno prizivno komisijo za dobo 4 let. Svetnik prizivnega sodišča Giovanni Scomersi je bil imenovan za predsednika.

Volilo zavodu za slepe
TRST, 17. — Z upravnim ukazom št. 17 je včeraj Zaveznika vojaška uprava dovolila Rittmayerjevemu zavodu za slepe, da sme sprejeti volilo, ki ga mu je določila v svoji oporoki gospa Giulia Rustia.

Uslužbenci krajevnih javnih ustanov grozijo s stavko

Na včerajšnji tiskovni konferenci predsedstva cone je bilo zastavljeno vprašanje glede uslužbenecv javnih ustanov

Uslužbenci krajevnih javnih ustanov so sklenili, da bodo stopili v stavko, če odgovorne oblasti ne bodo rešile njihove zahteve o povišanju mesečnih prejemkov. Glede tega vprašanja so Enotni sindikati poslali predsedstvu cone pismo, v katerem zahtevajo, da kontno rešijo upravičene zahteve teh uslužbenecv, ki že toliko časa zastonj čakajo, da bi jim odgovorne oblasti odobrile zahtevane poviške plač.

Na včerajšnji tiskovni konferenci na predsedstvu cone je predstavnik enega izmed tržških dnevnikov zastavil prav vprašanje v zvezi s poostrojitvijo položaja v vrstah uslužbenecv krajevnih javnih ustanov, ki grozijo s stavko, če bi njihov zahtevam ne bilo takoj ugodeno.

Predsedstvo cone je na to vprašanje izjavilo, da razume in poplani odobrava zahteve uslužbenecv krajevnih javnih ustanov, ker dobro pozna razmere, v katerih so ti prisiljeni živeti. Vendar je pristavilo, da vprašanje ne more biti kar naenkrat rešeno, čeprav so upravičene zahteve odobrili že vsi konski upravni odbor, tržška občina in tudi predsedstvo cone, in to zaradi tega, ker bi zahtevala nova povišanja plač nove denarne fondne, ki bi jih bilo treba šele najti. Tako bi na primer znašal račun za samo tržško občino, če bi bile seveda ugodno rešene zahteve po povišanju plač uslužbenecv krajevnih javnih ustanov, ni manj kot 193 milijonov lir letno. Finančni odsek vojaške uprave je zahteval od predsedstva cone podatke o položaju uslužbenecv javnih ustanov v ostalih pokrajinah, ki jih je predsedstvo takoj oddalo. Na podlagi teh podatkov bi namreč hotel finančni odsek primerjati položaj tržških uslužbenecv s položajem uslužbenecv javnih ustanov drugih pokrajin. Predsedstvo cone je v

TRŽAŠKI DNEVNIK

Rubrika upokojenecv

Položaj tržških upokojenecv vedno bolj kritičen

Glavni odbor Zveze Enotnih sindikatov je ponovno dobora proučil pereči problem tržških upokojenecv, katerih število znaša sedaj okrog 33.000, ki se sedaj zmanjšujejo, da bi bile rešene njihove upravičene zahteve glede povišanja pokojnin, katere pa ne odpravljajo današnjim življenjskim razmeram. Težak in kritičen položaj, v katerem so prisiljeni živeti tržški upokojenec, je v zadnjem času še bolj poostrel, zato bi bil še skrajni čas, da bi bile njihove zahteve končno vendarle rešene. Toda kljub temu da morajo tudi odgovorne oblasti priznati, da je problem tržških upokojenecv zelo težak ter priznavajo, da bi bila potrebna v zvezi s tem takojšnja rešitev, niso do sedaj odgovorile na zahteve, ki jih je predložila sindikalna organizacija in katere je soglasno odobrila tudi komisija za proučevanje vprašanja tržških upokojenecv. Po načrtu, ki ga je na podlagi teh predlogov izdelala prav ta komisija, bi moral prejeti vsak izmed tržških upokojenecv vse do tedaj, dokler to vprašanje ne bi bilo ugodno rešeno, mesečno od 10.000 do 12.000 lir pokojnine. Komisija za proučevanje vprašanja tržških upokojenecv je predložila svoj načrt vojaški upravi, ki je na vse zahteve sindikalnih organizacij odgovorila, da vprašanje še vedno preučuje, je ter da bo šele po temeljiti proučitvi tega lahko dala svoj odgovor.

Glavni odbor poziva vse sindikate, ki vključene v Zvezo ES, da pomagajo sindikatu tržških upokojenecv v njegovi borbi za pravično rešitev perečega vprašanja ter da zahtevajo skupno z njim takojšen odgovor vojaške uprave glede predloženega načrta.

Po štirinajstodnevem presledku se je včeraj popoldne vršila tiskovna konferenca na predsedstvu cone. Gospodarski časopis »Mare« je predlagal predsedstvu cone, naj bi posredovalo pri vojaški upravi, da bi ta izpremenila nekatere predpise glede izdajanja dovoljenj, ki naj bi olajšala promet med Tržskim ozemljem in Italijo. Točneje povedano pa, če bi jih ne bilo, bi bilo mogoče popolnoma ukiniti, potem pa naj bi vsaj izdajali nekako omejeno izkaznico z veljavnostjo od 24 do 48 ur. Te naj bi izdajale v nujnih primerih oblasti na omejenih blokih. Kot jamstvo za izdajanje pa naj bi zadostovala osebna izkaznica prositelja. Za državljane, ki živijo ob meji, pa naj bi bila ta izkaznica trajna, kakor je to v navadi med Francijo, Belgijo in Luksemburgom, ali kakor je še bilo svoj čas med Reko in Susakom.

Odgovor je bil sledeč: Predsedstvo cone je razdelilo na štiri skupine osebe, ki bi zaradi nujnih poslov v Trstu morale imeti ojašani vstop na Tržsko ozemlje. Te skupine so:

1. Oni iz goriske in videmske pokrajine, ki prihajajo zaradi trgovine, turizma, gledaliških predstav, športnih prireditel in.

2. Člani upravnih svetov velikih družb, ki imajo osrednje urade v Trstu.

3. Osebe, čeprav inozemci, ki se vkrcajo v Trstu na ladje.

4. Romarji, ki bodo prisli v Italijo med svetim letom 1950. Predsedstvo cone je za vsako skupino posebej predlagala vojaški upravi rešitve tega vprašanja. Jasno je, da ima tu zadnje besedo vojaška uprava.

»ASTRA« je zopet postavila vprašanje, ali že uresničujo načrte v zvezi s Sesljanom, ki naj bi postal nekakšen turistični kraj v letošnjem poletju. Odgovor je pojasnil, da je do sedaj samo lastnik restavracije v Sesljanu prošil za posojilo v okviru ERP-a, ki pa ni bilo odobreno.

»Lavoratore« je vprašal, ali misli predsedstvo cone posredovati pri vojaški upravi glede bodočih povišanj najemnin, da bi olajšali pogoje za nižje sloje. Vprašanje je bilo postavljeno, še preden so bile znane odredbe, ki jih je izdajala vojaška uprava o povišanju najemnin. Nameravano povišanje najemnin pa po mnenju predsedstva cone ni tako resno.

»Difesa Adriatica« je postavila vprašanje, kaj je s paroplovni zvezami z Istro, ali misli predsedstvo cone posredovati pri vojaški upravi glede tega. V odgovoru je bilo navedeno, da predsedstvo cone ni bilo nikdar z nobene strani naproseno za tak korak. Isti časopis je postavil vprašanje, ali je v kompetenci predsedstva cone, da ve za vzroke, ki so privedli občinski odbor k temu, da je preimenoval pristanišče Duca d'Aosta in Viktorija Emanuela v Staro in Novo Luko. V odgovoru je bilo navedeno, da je občinski odbor spremenil imena pristanišč na predlog ravnateljstva Javnih skladišč in pristaniščne kapitanije, potem ko se za to izjavile tudi Superintendenca za spomenike, muzeje in zgodovinske spomenike. Odbor se je pri tem točno ravnal po predpisih kraljevskega zakona od 10.5.1923. št. 1158, ki je še sedaj veljaven v Italiji in tudi na Tržškem ozemlju. Odločitev, ki jih občinski odbor sprejme, ni primeru in ni njemu podobnih, na podlagi občinskega in pokrajinskega.

»Kultura« je postavila vprašanje, ali je v paroplovni zvezami z Istro, ali misli predsedstvo cone posredovati pri vojaški upravi glede tega. V odgovoru je bilo navedeno, da predsedstvo cone ni bilo nikdar z nobene strani naproseno za tak korak. Isti časopis je postavil vprašanje, ali je v kompetenci predsedstva cone, da ve za vzroke, ki so privedli občinski odbor k temu, da je preimenoval pristanišče Duca d'Aosta in Viktorija Emanuela v Staro in Novo Luko. V odgovoru je bilo navedeno, da je občinski odbor spremenil imena pristanišč na predlog ravnateljstva Javnih skladišč in pristaniščne kapitanije, potem ko se za to izjavile tudi Superintendenca za spomenike, muzeje in zgodovinske spomenike. Odbor se je pri tem točno ravnal po predpisih kraljevskega zakona od 10.5.1923. št. 1158, ki je še sedaj veljaven v Italiji in tudi na Tržškem ozemlju. Odločitev, ki jih občinski odbor sprejme, ni primeru in ni njemu podobnih, na podlagi občinskega in pokrajinskega.

»Kultura« je postavila vprašanje, ali je v paroplovni zvezami z Istro, ali misli predsedstvo cone posredovati pri vojaški upravi glede tega. V odgovoru je bilo navedeno, da predsedstvo cone ni bilo nikdar z nobene strani naproseno za tak korak. Isti časopis je postavil vprašanje, ali je v kompetenci predsedstva cone, da ve za vzroke, ki so privedli občinski odbor k temu, da je preimenoval pristanišče Duca d'Aosta in Viktorija Emanuela v Staro in Novo Luko. V odgovoru je bilo navedeno, da je občinski odbor spremenil imena pristanišč na predlog ravnateljstva Javnih skladišč in pristaniščne kapitanije, potem ko se za to izjavile tudi Superintendenca za spomenike, muzeje in zgodovinske spomenike. Odbor se je pri tem točno ravnal po predpisih kraljevskega zakona od 10.5.1923. št. 1158, ki je še sedaj veljaven v Italiji in tudi na Tržškem ozemlju. Odločitev, ki jih občinski odbor sprejme, ni primeru in ni njemu podobnih, na podlagi občinskega in pokrajinskega.

»Kultura« je postavila vprašanje, ali je v paroplovni zvezami z Istro, ali misli predsedstvo cone posredovati pri vojaški upravi glede tega. V odgovoru je bilo navedeno, da predsedstvo cone ni bilo nikdar z nobene strani naproseno za tak korak. Isti časopis je postavil vprašanje, ali je v kompetenci predsedstva cone, da ve za vzroke, ki so privedli občinski odbor k temu, da je preimenoval pristanišče Duca d'Aosta in Viktorija Emanuela v Staro in Novo Luko. V odgovoru je bilo navedeno, da je občinski odbor spremenil imena pristanišč na predlog ravnateljstva Javnih skladišč in pristaniščne kapitanije, potem ko se za to izjavile tudi Superintendenca za spomenike, muzeje in zgodovinske spomenike. Odbor se je pri tem točno ravnal po predpisih kraljevskega zakona od 10.5.1923. št. 1158, ki je še sedaj veljaven v Italiji in tudi na Tržškem ozemlju. Odločitev, ki jih občinski odbor sprejme, ni primeru in ni njemu podobnih, na podlagi občinskega in pokrajinskega.

»Kultura« je postavila vprašanje, ali je v paroplovni zvezami z Istro, ali misli predsedstvo cone posredovati pri vojaški upravi glede tega. V odgovoru je bilo navedeno, da predsedstvo cone ni bilo nikdar z nobene strani naproseno za tak korak. Isti časopis je postavil vprašanje, ali je v kompetenci predsedstva cone, da ve za vzroke, ki so privedli občinski odbor k temu, da je preimenoval pristanišče Duca d'Aosta in Viktorija Emanuela v Staro in Novo Luko. V odgovoru je bilo navedeno, da je občinski odbor spremenil imena pristanišč na predlog ravnateljstva Javnih skladišč in pristaniščne kapitanije, potem ko se za to izjavile tudi Superintendenca za spomenike, muzeje in zgodovinske spomenike. Odbor se je pri tem točno ravnal po predpisih kraljevskega zakona od 10.5.1923. št. 1158, ki je še sedaj veljaven v Italiji in tudi na Tržškem ozemlju. Odločitev, ki jih občinski odbor sprejme, ni primeru in ni njemu podobnih, na podlagi občinskega in pokrajinskega.

SLAVA NA OPČINAH PADLIM TALCEM

Zahlevamo, da mesina občina postavi vsem padlim borcem za svobodo dostojen spomenik na primernem mestu v Trstu

Včeraj ob 9 zjutraj so se zbrali v kraju, kjer je padlo 72 talcev, številni zastopniki množičnih organizacij, da prosiljo za žalostno obkletnico, ki je zahtevala v dneh narodno-osvobodilne borbe naše najboljše borce.

Poleg petimi leti so tu stali Slovenci in Italijani v vrstah drug proti drugemu, dokler ni padlo povelje nemškega komandanta »Feuer«, 71 trupel se je zgrudilo in omočilo s krvjo krovjo kraško zemljo, Eden, Stevo Rojč, pa se je s prestreljeno nogo in obrazom izkopal izpod trupe ter ponotil zbežal. Tržški antifašisti, so zbrali zemljo, ki jo je orosila kri antifašistov ter jo ograjili s kraškim kamnom v obliki peterokrake zvezde, ki jim je bila ves čas borbe simbol svobode.

Skoraj istočasno, ko proslavljamo obletnice padlih openskih talcev, ki so padli v bunkerju v Lonjerju, in ostalih antifašistov, ki so skoraj istočasno umirali pred 5 leti v tržških zaporih, pa privajajo tukajšnje oblasti na vojaških in civilnih sodiščih kazenske procese proti partizanom ter govori vse tržški tisk o »klovoekoljubni« akciji, da je treba dostojno pokopati vse morice, ki so krivi njihove smrti. S tem hoče tržška reakcija ob podpori mednarodnega imperializma zadati demokratičnemu gibanju nov udarec ter javno opravičiti in rehabilitirati vse fašiste in nacistične, ki so krivi trpljenja milijonov in milijonov demokratov po vsem svetu. Istočasno bi hoteli s to svojizveščeno za boljšo bodočnost tržškega mesta in za njegovo neodvisnost.

V imenu openskih talcev, v ul. Genha, v imenu starih mladincev v ul. Massimo d'Azeiglo, v imenu tisočev, ki so jih nacisti sežigali v riziarni, in vseh omih, ki so jih na zverinski način umorili v tržških zaporih, terjamo od vojaških oblasti, da popravilo krivice, ki se dogaja danes ponovno antifašistom. Mesta občina mora postaviti partizanom spomenik in dati vsem borcem javno zadostitev za njihovo borbo in žrtve, ki je imela človeški pomen. Polje spomenika borcev iz prve svetovne vojne pri So. Justu naša tudi spomenik borcem-antifašistom, ki so dali svoje življenje za boljšo bodočnost tržškega mesta in za njegovo neodvisnost.

Močna služba lekarn

Manzoni, Ul. Settefontane 39; Marchio, Ul. Giannacca 4; Ravasini, Trg Libertà 6; Vielmetti, Borzini trg 12; Harabaglia v Barcolajh in Nicoli v Škedinju imata stalno nočno službo.

Močna služba lekarn

Manzoni, Ul. Settefontane 39; Marchio, Ul. Giannacca 4; Ravasini, Trg Libertà 6; Vielmetti, Borzini trg 12; Harabaglia v Barcolajh in Nicoli v Škedinju imata stalno nočno službo.

Močna služba lekarn

Manzoni, Ul. Settefontane 39; Marchio, Ul. Giannacca 4; Ravasini, Trg Libertà 6; Vielmetti, Borzini trg 12; Harabaglia v Barcolajh in Nicoli v Škedinju imata stalno nočno službo.

Močna služba lekarn

Manzoni, Ul. Settefontane 39; Marchio, Ul. Giannacca 4; Ravasini, Trg Libertà 6; Vielmetti, Borzini trg 12; Harabaglia v Barcolajh in Nicoli v Škedinju imata stalno nočno službo.

Močna služba lekarn

Manzoni, Ul. Settefontane 39; Marchio, Ul. Giannacca 4; Ravasini, Trg Libertà 6; Vielmetti, Borzini trg 12; Harabaglia v Barcolajh in Nicoli v Škedinju imata stalno nočno službo.

Močna služba lekarn

Manzoni, Ul. Settefontane 39; Marchio, Ul. Giannacca 4; Ravasini, Trg Libertà 6; Vielmetti, Borzini trg 12; Harabaglia v Barcolajh in Nicoli v Škedinju imata stalno nočno službo.

Močna služba lekarn

Manzoni, Ul. Settefontane 39; Marchio, Ul. Giannacca 4; Ravasini, Trg Libertà 6; Vielmetti, Borzini trg 12; Harabaglia v Barcolajh in Nicoli v Škedinju imata stalno nočno službo.

Močna služba lekarn

Manzoni, Ul. Settefontane 39; Marchio, Ul. Giannacca 4; Ravasini, Trg Libertà 6; Vielmetti, Borzini trg 12; Harabaglia v Barcolajh in Nicoli v Škedinju imata stalno nočno službo.

Močna služba lekarn

Manzoni, Ul. Settefontane 39; Marchio, Ul. Giannacca 4; Ravasini, Trg Libertà 6; Vielmetti, Borzini trg 12; Harabaglia v Barcolajh in Nicoli v Škedinju imata stalno nočno službo.

Močna služba lekarn

Manzoni, Ul. Settefontane 39; Marchio, Ul. Giannacca 4; Ravasini, Trg Libertà 6; Vielmetti, Borzini trg 12; Harabaglia v Barcolajh in Nicoli v Škedinju imata stalno nočno službo.

Močna služba lekarn

Manzoni, Ul. Settefontane 39; Marchio, Ul. Giannacca 4; Ravasini, Trg Libertà 6; Vielmetti, Borzini trg 12; Harabaglia v Barcolajh in Nicoli v Škedinju imata stalno nočno službo.

Močna služba lekarn

Manzoni, Ul. Settefontane 39; Marchio, Ul. Giannacca 4; Ravasini, Trg Libertà 6; Vielmetti, Borzini trg 12; Harabaglia v Barcolajh in Nicoli v Škedinju imata stalno nočno službo.

Močna služba lekarn

Manzoni, Ul. Settefontane 39; Marchio, Ul. Giannacca 4; Ravasini, Trg Libertà 6; Vielmetti, Borzini trg 12; Harabaglia v Barcolajh in Nicoli v Škedinju imata stalno nočno službo.

Močna služba lekarn

Manzoni, Ul. Settefontane 39; Marchio, Ul. Giannacca 4; Ravasini, Trg Libertà 6; Vielmetti, Borzini trg 12; Harabaglia v Barcolajh in Nicoli v Škedinju imata stalno nočno službo.

Močna služba lekarn

Manzoni, Ul. Settefontane 39; Marchio, Ul. Giannacca 4; Ravasini, Trg Libertà 6; Vielmetti, Borzini trg 12; Harabaglia v Barcolajh in Nicoli v Škedinju imata stalno nočno službo.

Močna služba lekarn

Manzoni, Ul. Settefontane 39; Marchio, Ul. Giannacca 4; Ravasini, Trg Libertà 6; Vielmetti, Borzini trg 12; Harabaglia v Barcolajh in Nicoli v Škedinju imata stalno nočno službo.

Močna služba lekarn

Manzoni, Ul. Settefontane 39; Marchio, Ul. Giannacca 4; Ravasini, Trg Libertà 6; Vielmetti, Borzini trg 12; Harabaglia v Barcolajh in Nicoli v Škedinju imata stalno nočno službo.

Močna služba lekarn

Manzoni, Ul. Settefontane 39; Marchio, Ul. Giannacca 4; Ravasini, Trg Libertà 6; Vielmetti, Borzini trg 12; Harabaglia v Barcolajh in Nicoli v Škedinju imata stalno nočno službo.

Močna služba lekarn

Gostovanje SNG v Plavljah

Uprava Slovenskega narodnega gledališča je prejela od Prosvetnega društva »Straža« v Plavljah zahtevanje za gostovanje v mladinskih igrah »Dedek Mraz« in s komedijo »Zemlje«.

»Alga« »Dedek Mraz«, ki je sicer namenjena našim najmlajšim, je navdušila vse odrasle in tudi starejše vdeane, ker je bila ljubko in prirčno podana. Krasn scenarij in lepo igranje sta nas tako prevzela, da smo strmelili in uživali.

Z Gogoljevo komedijo »Zemlje«, ki ste jo uprizorili kmalu nato, so dosegli igralci po mnenju vseh naših ljudi višek. Igralci so pokazali resnične tipe nekdanjih ruskih ljudi. Vsi igralci so pokazali v tej komediji pravi smisel igre in odlično podali svoje vloge.

Srečni smo, da smo tudi mi, vaščani iz Plavlj, imeli priliko gledati to krasno delo ruskega pisatelja Gogolja. Zahvaljujemo se vsem članom Slovenskega narodnega gledališča, ki so nam ta užitek omogočili.

Naša iskrena želja je, da nas čimprej zopet obiščete.

Takih priznanj za svoje delo ima Slovensko narodno gledališče mnogo, zato člani z veliko voljo in neustrašeno poštenostjo vršijo svoje kulturne naloge, ki jih imajo do slovenskega ljudstva na tem ozemlju. Ker Slovensko narodno gledališče podpira v njegovih stremeljih vse ljudstvo, zato mu bodo slovenski igralci ostali tudi vedno zvesti.

Močna služba lekarn

Manzoni, Ul. Settefontane 39; Marchio, Ul. Giannacca 4; Ravasini, Trg Libertà 6; Vielmetti, Borzini trg 12; Harabaglia v Barcolajh in Nicoli v Škedinju imata stalno nočno službo.

Močna služba lekarn

Manzoni, Ul. Settefontane 39; Marchio, Ul. Giannacca 4; Ravasini, Trg Libertà 6; Vielmetti, Borzini trg 12; Harabaglia v Barcolajh in Nicoli v Škedinju imata stalno nočno službo

KJER SO TURKE S CEPCEI MLATILI...

V skritem koticu med cono A in Jugoslavijo

OCE MIHALIC OBREZUJE TRTE PRED SVOJO HIŠO.

Pred leti je bil zelo živahen promet na cesti Trst-Reka. Vsak hip so švigale limuzine in tovorni avtomobili, ki so vozili v Trst in iz Trsta raznovrstno blago. Zvečer pa so se vrstili težki vozovi čičkih in brkinskih furmanov, polni ogla in drv. Skrito med ogliem in drvni pa je prihajalo v mesto žganje, čički brinjevec in brkinski slivovec, ki sta segrevala Tržčanom ude in »zdravila« bolezni po starem ljudskem receptu.

Ko pa so začele pokati po brkinskih gričih in jarkih prve partizanske puške in je odmevalo od pobočij čičkih gora, so prenehale karavane vozovčev in »kontrabandarjev«. Tudi limuzine ni bilo več videti, tovorni avtomobili pa so vozili svinec in uniformirane ljudi — živine, ki so kralji in požigali po brkinskih in čičkih vasi.

Pa jim je huda predla ob tej cesti. Nevarna je postala pot iz Trsta na Reko; vsak dan je sfrčal v zrak zrak, ki ga je vnel avto ali cela kolona nacističnih vojakov. Prav po tej cesti so vdrle najmočnejše kolone IV. armade, kletile rde, bele, plave in zelene zveri in hite v Trst, da ga osvobodijo.

Huda bitka je bila pri Krvavi potoku in tam pri Bazovici. Nemci so padali kot snopi. Padlo pa je tudi mnogo naših fantov v junaški borbi za osvoboditev mesta in dežele. Zdej je vse mirno in tiho. Prebrisani in hinavski ljudje, ki jim pravijo diplomati, so na papirju potegnili črto in prerežali to žilo, odrezali so mesto od dežele in postavili ymes mejo.

Meja, to je huda, žalostna resnica. Ne švigajo več avtomobili in vozači ne vozijo več. Prišli so vojaški iz tujih dežel, pojavili so se »čerin« in postavili na Pesku, nad Krvavi potokom železno pregrado preko ceste in žico preko njiv in kraških pašnikov, med belim kamenjem in brinjevim grmom.

Pesek, Krvavi potok, Daleč na okoli sta bila znana ta dva mala kraja, kot da bi bila velike vasi. Tu so se ustajali vozači, se spočili in nakrmili živino, da so zgodaj jutraj bili na trgu v mestu.

OD KOD IME KRVAVI POTOK

Krvavi potok. Kako pa je nastalo to ime? Stari ožanci pripovedujejo, da je bila pred leti malo bolj vstran od sedanjega naselja, pod gričem velika vas. Na »Kamščini« so pri kopanju dobili sled zidovja in strešnikov. Vas pa se ni imenovala Krvavi potok, ampak drugače. Izginila je ko so pred stoletji Turki prodli do tu in uničevali, kar jim je prišlo pod peto. Domačini so bili hrabri, uprli so se z vsemi silami in mlati po Turčinih s kmečkim orodjem, z vilami in cepci. Tekla je v potokih kriščanska in turška kri. Tudi blizu ruševin je nastalo novo naselje in

za spomin na hude dni je dobilo ime Krvavi potok.

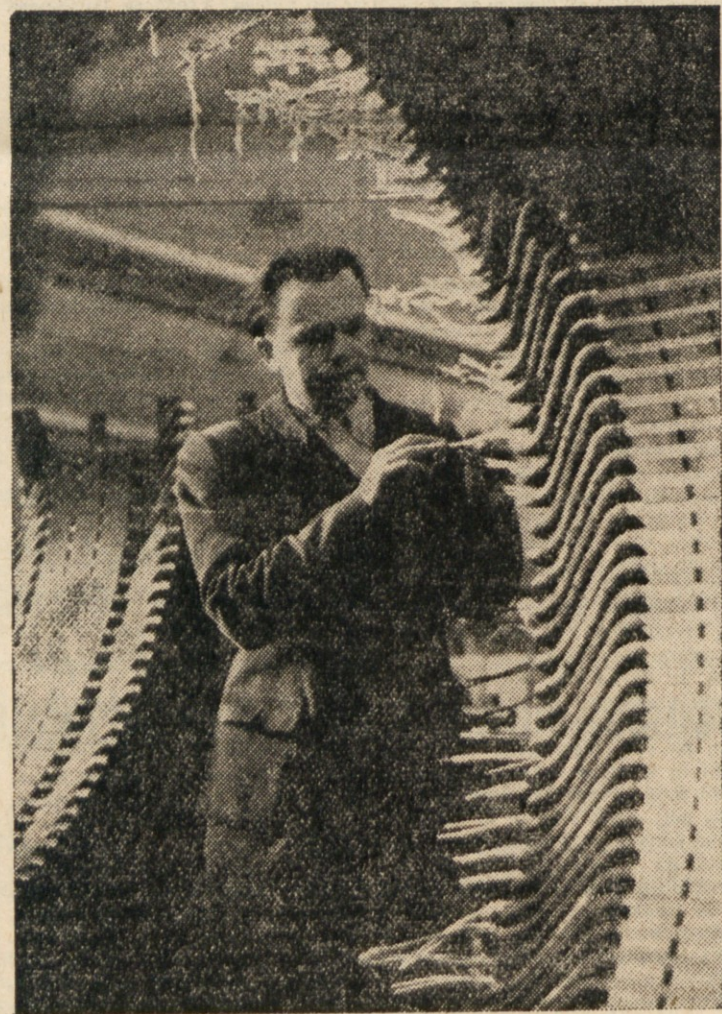
Drugič v zgodovini je bilo mnogo prelite krvi in hudih bojov, ko so tod prodirale v notranjost Napoleonove čete.

Tretjič pa za osvoboditev Primorske in Trsta.

Zdej spada Krvavi potok pod Jugoslavijo in je tik ob meji. Blizu, na malem griču je vas Nasirce s cerkvico kot straža ob meji. Na tej strani, v tako imenovani coni A Tržanskega ozemlja pa je ostal Pesek, ki nima starih tradicij in je nastal iz zrasel s pojavom »furmanov«. Italijani so radi prekrševali imena, to je vsem znano, ker so hoteli biti »apostoli«. No, pa so tudi Pesek prekrstili in ga spreobrili v ribo »Pesce«, da se domačini še danes na ta račun mejejo.

Med Peskom in Krvavi potokom ni več kot 300 m razdalje, pa so v tem pasu kar tri meje, Jugoslavija, en košček cone B, nato pa cona A. Čudni pojavi in izrodki modernih diplomatov. Malo dlje od tod je namreč tromeja ob »Kalu« zagleda policijo in obojni napisi. Misli, da je na strani Jugoslavije. Pa ni. Tam je še košček cone B, nato pa v Krvavi potoku jugoslovanska straža in blok. Tako ima tudi cona B en košček ceste Trst-Reka, kakor ima tudi en mali košček železniške proge Trst-Hrpelje-Kozina med Drago in Kozino, prav pod cerkvijo Sv. Ilje, ki spada skupno s farovcem tudi pod cono B.

V tem črnem koticu ob cesti Trst-Reka so vsega skupaj 1 kmečka hiša, cerkva, šola in župnišče, skupno 8 ljudi. Pri Mihačevici so stari ožci, mamica, sin, nevesta in otrok, ki hodi v šolo na Pesek. Stari Toni pa je za cerkovnika pri cerkvi Sv. Ilje. Prav malo dela ima. Zjutraj, opoldne in zvečer pozvonijo, kakor

JUGOSLOVANSKI DELAVCI SO SE ZAVEZALI, DA BODO NOVO INDUSTRIJO DVIGNILI NA CIM VIŠJO STOPNJO. NA SLIKI VIDIMO GRADITELJA DOMAČIH HIDROGENERATORJEV ING. TOMA BOSANCA.

Loy Henderson je ostal v zunanjem ministruatu, dokler ni bilo 1933. leta ustanovljeno poslaništvo ZDA v Moskvi. V zunanjem ministruatu je položil temelje sovjetsko-ameriškega odnosa, ki se je pozneje nujno pretvoril v vzhodnoevropski oddelček zunanjega ministruata.

Ko so bili vzpostavljeni diplomatski odnosi z ZSSR in je bilo ustanovljeno ameriško poslaništvo v Moskvi, je Henderson izposlavljal, da so ga službeno poslali v Sovjetsko zvezo.

Henderson je skupaj z Georgeom Kennanom, ki je tedaj dovršil svoje nadaljnje študije v Berlinu in v približnih buržoasnih državah, resnično ustanovitelj poslaništva v Moskvi. Osebo, ki je izbral ameriške in sovjetske namestence, postavil različne oddelke in organiziral vse delo poslaništva.

Kljub temu da se je 1933. leta osvojalo poslaništvo in da se je poizvedovalo delovanje preneslo iz Rige v Moskvo, so vohunski center še dalj časa ohranili v Rigi.

Cepur je bila obveščevalna služba delno v rokah vojaških predstavnikov ZDA v Moskvi, je

po stari navadi, potem pa gre s svojo družino na polje, da se preživijo.

Mihačeva mamica nabira pred hišo drva za koso, pa nam pove, kako se imajo. Zdej jim ne moči spanja ropot avtomobilov in vozov, njihov otrok ni v varnosti, če skoči na cesto. Vse tiho in mirno je naokrog. Zjutraj jih zbudi petelin z jugoslovanske strani (iz Nasirca). Za polno zvečo, kadar slišijo sretno tržških tovarn, zvečer pa jim zvonar Toni da znak, da je dela dovolj in da je treba k počitku.

Upravno spadajo pod Koper. Toda nerodno jim je nekoliko, ker morajo čez blok v Pesku, preko Trsta ali Škofij ponovno čez dva bloka, da pridejo na seboj svojega okraja. Za srečo pa imajo malo poti in opravka v Kopru.

To je vsekakor nenaravni izrodki mirovne pogodbe in bo traja, dokler ne bosta izginili coni A in B in bo Tržško ozemlje s prihodom guvernerja postalo tudi upravno ena celota.

A. F.

MOTIV IZ PIRANA

GOSPODARSTVO

TRGOVINA • INDUSTRIJA • PROMET • FINANCE

Politična „industrijska luka“ ali izpopolnitev pristanišča?

I. Politična »industrijska luka« ali izpopolnitev pristanišča?

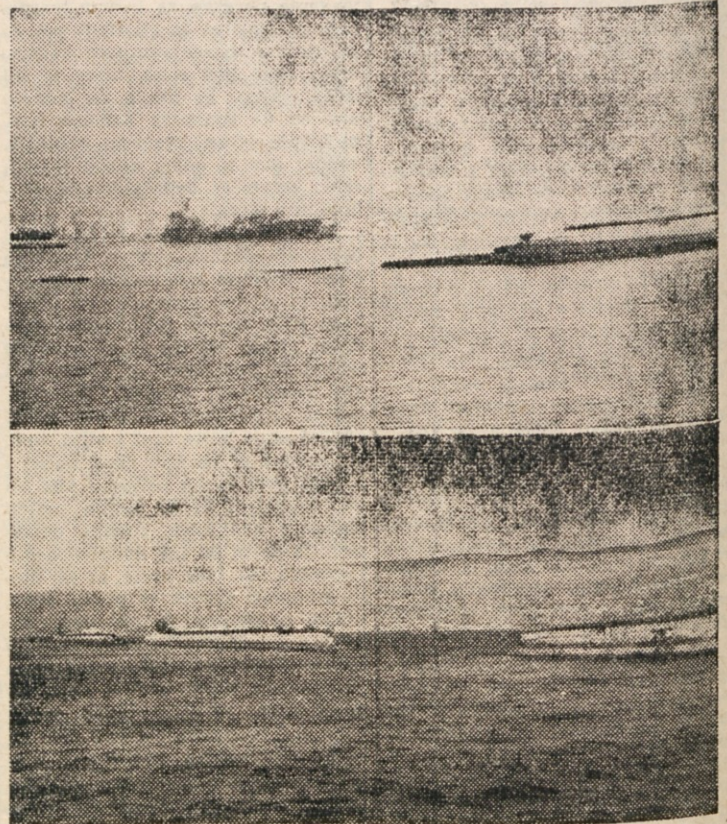
Ko je z letom 1918 Trst prenehal biti glavni pomorski emporij velikega gospodarsko-enotnega ozemlja, na katerem je prebivalo 70 milijonov ljudi, je nastalo vprašanje, kako naj novi gospodarji vzdržujejo gospodarsko življenje mesta. Vseled notorično neprijaznega stališča nasproti zaledju, ki so ga imeli oblastniki zlasti po letih 1924-1928, ko se je našim dobrotarjem, ki bil edini izhod iz nastalega položaja okrepitev industrijskega značaja tržškega gospodarstva. Pri tem je bilo treba gledati, da ne bodo oškodovani interesi industrij v Italiji, ki so skrbno pazile, da jim v Trstu ne zraze nevarne tekme. Okrepiti so tedaj zlasti ladjedelnic, tovarnic strojev itd., ki so jih v veliki meri zaposlili v gradnji vojnih ladij, letal in drugega materiala, ki je potreben pri oboro-

ževanju. Poskus Forda, da bi postavil v Trstu montažne delavnice za izvoz avtomobilov v Jugovzhodno in Srednjo Evropo, je propadel usled odpora italijanske avtomobilske industrije. Vseled železnar ILVE drugod so škedenjski plavži skoraj do vojne mirovali.

Trstu kot pristanišču niso mogli biti dani posebni privilegiji, ker bi to škodovalo drugim pristaniščem. Gino Luzzatto piše 1945: »Na drugi strani Tilmenta bi bil vpliv Trsta uničen s strani Benetk, ki imajo brez primere ugodnejše

številnih možnosti za špekulacije in lahek zaslužek nekaterih bi pomenil tudi politično potezo. Očitano, ki jih je doživeljše vsled propadanja gospodarskega življenja Trsta, so bila namreč splošna in gradnja industrijskega pristanišča pa je kost, ki jo lahko jeno dolgo gloda v upanju, da pride do mozga...

Tako so mislili pred vojno, ob polomu stare Jugoslavije pa so dobili možnost, da pripravijo bišji režim od izvajanja načrtov, ki zahtevajo velike investicije. Po-

VHOD V NOVO PROSTO LUKO SČITLJO TRIJE VALOLOMI. PRVI, MANJSI IN ZADNI, NAJVEČJI IMATA OGROMNE ODRTINE, GLOBKE DO 10 M. KI SO JIH POVRZLOJE EKSPLOZIJE MIN, VGRAJENIH OD NEMCEV. OD TEH MIN SO SPROZILI LE NEKATERE, NEKAJ PA JIH PO KONCU VOJNE NISO MOGLI ODSTRANITI DRUGACE KAKOR Z RAZSTRELIVJO.

naravne pogoje... Vendar pa je tržška »velika« buržoazija iskala ves čas še nove možnosti, ki bi ji dale popularnost in zaslužek ob enem. Družina Cosulich, ki je ob svetovni krizi iz l. 1929 izgubila materialne osnove svojega vpliva, je ob enem z drugimi iskala novih virov. Pojavila se je misel, zgraditi v Trstu industrijsko prsto lukso. Nemo so ti krogi, ki so se zavedali, da je novi državni okvir za tržško gospodarstvo nemogoč, mislili še poprej, kakor izvezo iz izjave g. A. N. Cosulich (Il Traffico, št. 6-7 pr. 1.), čes da se on in njegovi prijatelji bavijo s to mislijo že nad 20 let. Torej, se preden je bil izdan dekret št. 2260 z dne 10.VIII. 1928, ki je uvedel davčne in carinske olajšave pri obnovi starih in gradnji novih industrij ter predvidel možnost razlastitve zemljiš v isti namen. Z januarja 1929 so ustanovili delniško družbo »Zona industriale del porto di Trieste« (podobna je bila ustanovljena tudi na Reki za Kvarner), ki so jo leta 1939 preimenovali v »Porto industriale di Trieste S. p. a.«. Ta izprememba je prvotno »conon«, ki je bila precej napušljena in naj bi obsegala Trst in Tržico, omejila na manjši prostor v Zavljah.

Negospodarsko politično ozadje!

G. Cosulich pravi v omenjeni izjavi, da je bilo po letu 1918, kakor je tudi danes, splošno mnenje, da mora Trst iskati novih smeri, da podpre svojo tradicionalno trgovinsko funkcijo z najraznovrstnejšo industrijsko delavnostjo. Ti krogi so sicer dobro vedeli, kakor vedo še tudi danes, da pomeni naštr industrijske luke za Trst v strogo-gospodarskem pogledu bore malo. Toda, razen

vezali so to vprašanje z regulacijskim načrtom mesta in ureditvijo prometnih zvez z zaledjem, ki naj bi Trstu pripadalo za vedno. Vse te načrte najdemo pregledno zbrane v knjigi »Economia della Venezia Giulia«, ki jo je objavil statistični institut tržške univerze l. 1946. Izdelovali so jih ljudje, ki so bili pod vtišom filmskih žurnalov prikazujočih pohod Mussolinijevih armad v Slovenijo, Hrastsko, Dalmacijo. To vtišmo iz načrta za avtocesto iz Zavelj, preko Padriče proti Reki, Ljubljani in na Predil. (Družba Autovie Venete je pozneje železnogodišča načrte Morgonovi liniji odn. meji STO-ja in gradila del ceste čez Padriče, ki je zahteval blizu 3 milijarde lir investicij). Vemo, kako je ing. Ribi izdelal predloge za veleavtomobilski promet proti Ljubljani, Zagrebu, Beogradu itd. Tudi ureditve železnogodišča vozlišča, ki naj bi bilo splošno po tunelih pod mestom, kaže, da so računali na intenzivno delo z zasedenimi ozemli. Isto so mislili Nemci, ki so pod Ratanjem pričeli in nadaljevali železnogodiška dela. Vse skupaj je temeljilo na načrtu novega industrijskega pristanišča v Zavljah, kjer naj bi se razvila raznovrstna, pisana industrija, ki bi zalagala nove province.

Družba »SAPI« (Società Anonima Porto Industriale), ki taklo pritiska na VU, da bi bil načrt za industrijsko prsto pristanišče v Zavljah uradno odobren, se danes podpira svoj predlog z navvedbo, da bo tako omogočen enostanek industrije, ki bi dobavljala svoje izdelke industrijsko slaborazvitim državam zaledja. Pač misel na bišje »Mussolinijevih provinc«, ker na Avstrijo in CSR ti gospodje gotovo niso mislili!

(Nadaljevanje sledi)

SANJE NEMŠKIH NACIONALISTOV

Zahtevajo vrnitev nekdanjih nemških meja iz leta 1937

Poljski demokratični dnevnik »Kurier Codzienny« je objavil članek pod naslovom »Euror teutonica«, v katerem podrobno obravnava različne pojave, ki so v zadnjem času v zapadni Nemčiji na dnevnem redu.

Različne vesti in poročila, ki v zadnjem času prihajajo iz Trictonije — tako poudarja omenjeni poljski časopis — dokazujejo vsakomur jasno, da nacistično in nacionalistično vrenje med prebivalstvom zapadne Nemčije stalno bolj napreduje in zavzema vse večje oblike. Zlasti v francoski okupacijski oblasti je nemški tisk prav posebno napadalen. Dnevnik »Reinischer Merkur«, ki izhaja v Koblenzu, je objavil pod zelo zgovornim naslovom »Na predmostju Amerike« daljši članek, v katerem zahteva »oborožitev nemškega prebivalstva, da bi v primeru vojne zapadne Nemčije ne ostala brez orožja proti sovjetski invaziji«.

Drugi časopis »Reinisch-Pfälzischer Kurier«, ki tudi izhaja v francoski okupacijski oblasti, govori o tem problemu še bolj javno, ko trdi in zahteva, da bi naj bila »v obrambnem bojnem polju, ki se razteza med Londonom in reko Labo, pripravljena čvornilijonska armada, katere glavno jedro bi naj bila prerogena nemška armada«.

Muenchenski list »Der Ruf« piše javno, da bi morale dati zapadne vesilese pristaneke, da bi bila obnovljena naša nemška armada, pa čeprav bi temu nasprotovali interesi posameznih okupacijskih vesilev (Francije). Ameriški kapital — po besedah omenjenega lista — ne more in ne sme investirati v »deželi nikogar«, za katero bi se morala smatrati v primeru vojne neoborožena zapadnonemška država. »Die Reinische Post« zahteva v več člankih vrnitev nekdanjih nemških meja iz leta 1937 in, imenoma zahteva, »da bi se nemški vojaški ne čutili kot najeti vojaški zapadne kapitala, temveč da bi se bojevali pod lastnimi zastavami, ki so bile tako bogato ovenčane z zmagami in obeh svetovnih vojn«.

Mesečnik »Die Zeits«, ki izhaja v angleški okupacijski oblasti, je sprejel koncepcijo enotnega bloka, ki bi ga sestavljali močna Francija in močna Nemčija pod vodstvom francoskih degaulistov. Najbolj drastično pri tem je pa dejstvo, kar nemški časopis prav posebej poudarja, da bi se tak blok ne smel omejevati samo na obrambo, kajti omejevala je edina pot v zmagi, in zato bi tak blok moral začeti sam ofenzivno delovanje proti vzhodni Evropi. V svojem komentarju k izražal-

valstvom zapadne Nemčije stalno bolj napreduje in zavzema vse večje oblike. Zlasti v francoski okupacijski oblasti je nemški tisk prav posebno napadalen. Dnevnik »Reinischer Merkur«, ki izhaja v Koblenzu, je objavil pod zelo zgovornim naslovom »Na predmostju Amerike« daljši članek, v katerem zahteva »oborožitev nemškega prebivalstva, da bi v primeru vojne zapadne Nemčije ne ostala brez orožja proti sovjetski invaziji«.

Drugi časopis »Reinisch-Pfälzischer Kurier«, ki tudi izhaja v francoski okupacijski oblasti, govori o tem problemu še bolj javno, ko trdi in zahteva, da bi naj bila »v obrambnem bojnem polju, ki se razteza med Londonom in reko Labo, pripravljena čvornilijonska armada, katere glavno jedro bi naj bila prerogena nemška armada«.

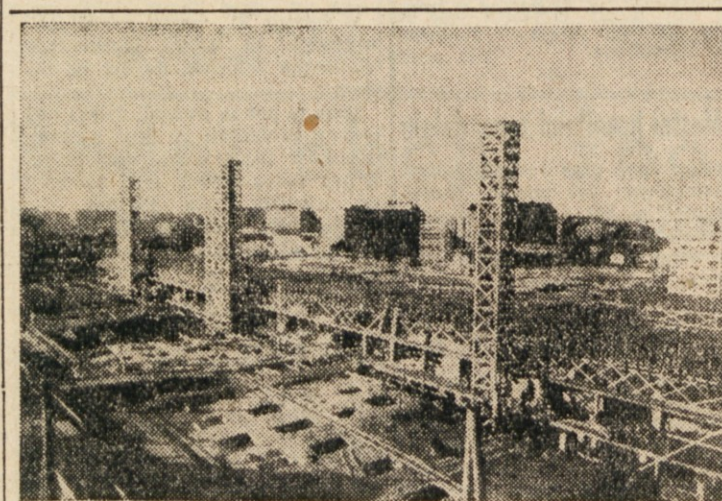
Muenchenski list »Der Ruf« piše javno, da bi morale dati zapadne vesilese pristaneke, da bi bila obnovljena naša nemška armada, pa čeprav bi temu nasprotovali interesi posameznih okupacijskih vesilev (Francije). Ameriški kapital — po besedah omenjenega lista — ne more in ne sme investirati v »deželi nikogar«, za katero bi se morala smatrati v primeru vojne neoborožena zapadnonemška država. »Die Reinische Post« zahteva v več člankih vrnitev nekdanjih nemških meja iz leta 1937 in, imenoma zahteva, »da bi se nemški vojaški ne čutili kot najeti vojaški zapadne kapitala, temveč da bi se bojevali pod lastnimi zastavami, ki so bile tako bogato ovenčane z zmagami in obeh svetovnih vojn«.

Mesečnik »Die Zeits«, ki izhaja v angleški okupacijski oblasti, je sprejel koncepcijo enotnega bloka, ki bi ga sestavljali močna Francija in močna Nemčija pod vodstvom francoskih degaulistov. Najbolj drastično pri tem je pa dejstvo, kar nemški časopis prav posebej poudarja, da bi se tak blok ne smel omejevati samo na obrambo, kajti omejevala je edina pot v zmagi, in zato bi tak blok moral začeti sam ofenzivno delovanje proti vzhodni Evropi. V svojem komentarju k izražal-

nemu pisanju nemškega zapadnega tiska, ki nenehoma zahteva ponovno oborožitev zapadne Nemčije, poudarja varšavski »Kurier Codzienny«, da je v zapadni okupacijski oblasti Nemčije stalno bolj vidna težnja obnovitve onega besa, ki je v zgodovini znan pod imenom »Euror teutonica« in ki je samo v tem stoletju pripeljal vesoljno človeštvo na rob propada. Toda ker je danes položaj težaven, kot piše dobesedno neki nemški list, ker v sedanjem trenutku nikdo vojne ne čaka, je potrebno omejiti napadalno taktiko, da bo priroten položaj v Berlinu in na Dunaju. Iz tega se pa tudi najbolj vidi, kam vodi politika zapadnega imperializma nasproti Nemcem, ki zopet postajajo velika nevarnost za mirno življenje v Evropi.

Nacionalizacija lekarn v Romuniji

BUKARESTA. — Objavili so ukaz o nacionalizaciji lekarn, kemijskih in farmacevtskih laboratorijev za zdravniško analizo. Ne bodo nacionalizirali zdravstvenih zavodov ali dela njihovega kapitala, ki pripadajo kakim državi članici OZN, ki so jih pridobile na podlagi mirovne pogodbe ali kot vojno odškodnino. Ukaz določa, da bodo

POLJSKA. — DELA PRI OGROMNI PALACI »DOM SLOVA POLSKIEGO«, KI SPADA V OBNOVO PORUŠENE VARSAVE.

5 Anabela Buchar: RESNICA O AMERIŠKIH DIPLOMATIH

Sistem „telefonškega zvonjenja“

Rus, ki samo spregovori z Američanom. Mnogi Američani, ki prebivajo v Moskvi, so še danes prepričani, da je to res.

Z vsakim novim sodelavcem poslaništva, ki je prišel v Moskvo, je imel Henderson sam zaupnat razgovor. Američanom, ki so pravkar dopotovali, je pravil, da jih bodo obkrožili sovjetski agenti. Priporočeval jim je, da se prihodnjič izognijo sovjetskim agentom. Nato so pravili tem Američanom, da jih bodo prav gotovo čez nekaj dni po telefonu poklicala dekleta, ki niso nič drugega kot sovjetski agenti.

Na najresnejši način so te ljudi opozorjali, naj bodo previdni, ki so zbujali v njih fantazijo. In tako so Američani, ki so pravkar prišli v Sovjetsko zvezo in med katerimi je bilo mnogo dovolj

naivnih in zaupljivih ljudi, zapuščali vsi preplašeni Hendersonov kabinet. Ko so hodili po moskovskih ulicah, so se neoprestrano ozirali za seboj, če jim kdo ne sledi.

Da bi se prepričali, če bo to nemogoče delo imelo tak uspeh, kot bi ga moralo imeti, je Henderson organiziral tako imenovano telefonsko zvonjenje.

Na Hendersonov ukaz so najeti ljudi zvonili tem Američanom po telefonu. Dekle je pri tem kazalo navadno poučenost. Nekaj tednov je potem ta do smrti prestrašeni človek hodil po poslaništvu in pripovedoval, da ga je teden dni po prihodu v Moskvo po telefonu klicalo deklet. Vedela je za svoje ime in imelek ter za mesto, v katerem sem se rodil. »Pravil je, da je ta ruska vohunka, ki ga je klicala po telefonu, dobro poznala vso njegovo preteklost.

Vse to ga je dušilo, mu uničevalo živce in pogosto so bili taki sodelavci dalj časa živčno raztrgani.

Se sedaj se pri Američanih, ki na novo dopotujejo, z uspehom uporablja podoben postopek. Ta okolnost je na ameriškem poslaništvu povzročala atmosfero konspiracije, ker so se v prisotnosti svojih podrejenih na Hendersonov ukaz diplomatski oficirji poskoto pogovarjali o telefonskem zvonjenju in o aretacijah sovjetskih državljanzov.

Dokola je jasno, da je možno to označiti le kot zaroto, ki naj pokvari medsebojne odnose dveh velikih držav, se predno so formalno urejeni diplomatski stiki med njima. V sedanjem času je ta vodeča protisovjetska klika znanjega ministruata z Hendersonom na čelu in njegovimi mlajšimi sodelavci Kennanom, Bohlenom in Pageom razširila svoje ti-

palke in ne vključuje veliko manj od tuceta diplomatov in kakega pol tuceta mladih učencev, ki se pripravljajo na vlogo protisovjetskih specialistov.

Te teme so predstavljale same po sebi tako pomemben del pogovorov v poslaništvu, da so vsi oni, ki tam delajo (in to stanje se je doslej ohranilo), začeli čutiti, kako vohunijo za njimi njihove lastne sence. Dogodili so se primeri, da se te zgodbe »epizodi« in te Hendersonove pripovedke tako pogubno vplivale na Američane, da so jih morali poslati nazaj domov in v nekaterih primerih celo v sanatorij za živčno bolne.

Da bi ne bilo dvomov o resničnosti in verodostojnosti mojih podatkov ter o delovanju Hendersona, moram dostaviti, da sta mi pravila dva Američana, ki sta tedaj delala v poslaništvu, kako sta morala po navodilih Hender-

sona vzbujati strah pri onih Američanih, ki so pravkar dopotovali. To sta mi povedala, ko sta bila malo vinjena, ker drugace bi mi tega ne povedala nikoli. V tej prisotnosti sta se vrgla tem »zlobnim« praktičnim solam, kaj sta jih imenovala ter se smejala nad mnogimi Američani, katere sta prevrnila s podobnim ciničnimi postopki.

Ko je Henderson v poslaništvu ZDA v Moskvi uvedel tak inkvizitorski red, so ga poklicali in zunanje ministruato, kjer je postal načelnik oddelka, ki se bavi z sovjetsko-ameriškim zadevam. V teku petih let od leta 1938 do leta 1943 je bil pomočnik načelnika v oddelku za vzhodnoevropske zadeve.

V začetku vojne med Rusijo in Sovjetsko zvezo je napravil napak, ki je imela v tistem času resne posledice za njegovo kariero.

Kot mnogi »ruski strokovnjaki« ameriške vlade se je tudi on opiral bolj na lastne želje nego na dejstva. Prerokoval je, da bo Nemčija v nekaj tednih premagala Sovjetsko zvezo, in svetoval, naj ne skušajo okrepiti vezi med Američani in zrušenimi državami in Sovjetsko zvezo, čeprav ju v

vojni proti Nemčiji družijo skupni interesi.

Končalo se je s tem, da se je morala Bela hiša neposredno vmešavati v sovjetsko-ameriške odnose. Rešili je položaj in poglala tem »zlobnim« praktičnim solam, kaj sta jih imenovala ter se smejala nad mnogimi Američani, katere sta prevrnila s podobnim ciničnimi postopki.

Toda Henderson ni človek, ki bi se izgubil. Ima določene sposobnosti, da se znaže v vseh primerih življenja. Čim je prišel v domovino arabskih pripovedi »Tisec in ena noč«, je našel tako kot Aladin svojo čarobno svetilko: eden, dva — in pojavil se je zlobni genij.

(Nadaljevanje sledi)